

۲ سناریو داریم اول این که توافق ما با ۵+۱ اجرایی شود که در این صورت به سمت باز طراحی قلب راکتور اراک می‌رویم و ۴ تا ۵ سال رازمان می‌خواهیم تا به بهره‌برداری کامل برسیم و یک سناریو هم این است که توافق برهم بخورد. در آن صورت این راکتور آماده تست سرد است یعنی در هر ۲ صورت راکتور اراک با خاصیت آب سنگین حفظ خواهد شد. بنابراین یا چند ماه دیگر و یا چند سال دیگر به بهره‌برداری می‌رسد.

درصد خواهد بود چون در توافق نهایی غنی‌سازی تا سقف ۳.۶۷ توافق شده است.

■ در صورتی که این قلب راکتور غیر قابل استفاده شود و در صورتی که طرف مقابل نقض عهد نماید آیا شما می‌توانید این را دوباره بسازید؟

حتما می‌توانیم اما زمان عقب می‌افتد اما اگر این‌ها راکتور را نابود کنند ۳ سال زمان نیاز است تا دوباره بسازیم.

■ ببینید ما یک سری تعهدات را به غربی‌ها می‌دهیم و یک سری تعهدات می‌گیریم. تعهدات آن‌ها رافع تحریم‌هاست. برخی منتقدان می‌گویند تعهدات ما یا بازگشت‌ناپذیر است یا بازگشت آن‌ها بسیار زمان‌بر است از جمله می‌گویند تغییر قلب راکتور اراک اولاً چند سال طول می‌کشد و ثانیاً اگر بخواهیم به خاطر نقض تعهد آن‌ها برگردیم، زمان زیادی می‌برد. این زمان را بفرمایید چقدر است؟

مشکل این است که برخی دوستان منتقد ما هیچ وقت نمی‌آیند از کسی که می‌داند سوال کنند. اگر راکتور معدوم شد من حداقل ۲ تا ۳ سال نیاز دارم مثل این راکتور را بسازم. در مورد باز طراحی هم اول طراحی مفهومی داریم که باید تایید شود و بعد باید طراحی پایه را انجام دهیم و بعد وارد طراحی جزئیات و بعد وارد ساخت شویم. این زمانی که بخواهد باز طراحی و ساخته شود و نیروگاه به بهره‌برداری برسد بین ۴ تا ۵ سال زمان می‌برد.

■ یک بحث در تفاهم لوزان، همکاری‌های بین‌المللی برای این باز طراحی است. چقدر شدنی است و این همکاری‌ها چقدر به درد شما می‌خورد؟

این همکاری بین‌المللی را آن‌ها متعهد شده‌اند البته برخی از این کشورها ممکن است تجربه آب سنگین را نداشته باشند یا برخی نخواهند همکاری کنند. مثلاً انگلیس و آلمان که آب سنگین ندارند. فرانسه هم که برای رژیم صهیونیستی راکتور دیمونا را ساخته برای ما نمی‌سازد و آمریکا هم هرگز به ما چنین تکنولوژی‌ای نمی‌دهد می‌ماند چین و روسیه که آن‌ها هم اگر می‌خواستیم همکاری می‌کردند که ما نخواستیم اما اگر توافقی باشد که حتماً همکاری شود ما مشکلی در این زمینه نداریم.

■ این که گفته شد سوخت مصرفی باید به خارج کشور برود امکان‌پذیر است؟ این سوخت چه ارزشی دارد؟

پلوتونیوم باقی مانده از سوخت مصرفی یک پسمان است که برای ما استفاده‌ای ندارد و این که بابت خروج سوخت مصرف شده به ما امتیاز مادی یا سیاسی بدهند در توافق خواهد آمد.

■ در توافق آمده است که سوخت ایرانی با گواهی‌های بین‌المللی همراه خواهد بود. این به چه معنی است؟

ما سوخت را در ایران تولید می‌کنیم و یکی از این کشورها باید گواهی دهد که این سوخت درست است و می‌توانید استفاده کنید. این برای ما خیلی ارزش دارد یعنی سوخت ما را تایید کردند. الان سوختی که ما تولید کردیم تایید نشده بود و باید تست‌های زیادی

انجام دهیم اما اگر یکی از این کشورها تایید کنند آژانس هم تایید خواهد کرد و یکی از امتیازات ماست.

■ چقدر می‌توان امیدوار بود که راکتور اراک روزی به بهره‌برداری برسد؟

ببینید ۲ سناریو داریم اول این که توافق ما با ۵+۱ اجرایی شود که در این صورت به سمت باز طراحی قلب راکتور اراک می‌رویم و ۴ تا ۵ سال رازمان می‌خواهیم تا به بهره‌برداری کامل برسیم و یک سناریو هم این است که توافق برهم بخورد. در آن صورت این راکتور آماده تست سرد است یعنی در هر ۲ صورت راکتور اراک با خاصیت آب سنگین حفظ خواهد شد. بنابراین یا چند ماه دیگر و یا چند سال دیگر به بهره‌برداری می‌رسد.

■ برای رسیدن به این نقطه در راکتور اراک چقدر هزینه شده است؟

من عدد نمی‌گویم اما سال ۱۳۷۶ چین و روسیه برای ساخت راکتور آب سبک ترمیکال یک پیشنهاد به ما دادند و گفتند چند صد میلیون دلار می‌گیریم صرفاً برای طراحی و دادن تجهیزات و خودتان باید ساختمان‌ها را بر اساس طراحی بسازید اما ما امروز که همه چیز را ساخته‌ایم و نصب کردیم هنوز به این عدد نرسیدیم. امروز مذاکره ما بر سر این راکتور است و اگر بتوانیم این راکتور را به بهره‌برداری برسانیم رفتار غرب با ما تفاوت خواهد داشت چون ما با اراده به چیزی که خواستیم رسیدیم. امروز ایران به عنوان تولیدکننده سوخت غنی شده شناخته شده است در حالی که حتی رژیم صهیونیستی اگر بخواهد آب سنگین از جای دیگر بگیرد آمریکا فقط ۲۵ کیلو در سال به او می‌دهد در حالی که ما سالی ۲۰ تن تولید می‌کنیم. هند اجازه ندارد آب سنگین خود را به پاکستان بفروشد و پاکستان حق گرفتن ۲۵ کیلو آب سنگین از چین دارد. الان امارات، عربستان و ترکیه قرارداد راکتور بسته‌اند و در آنجا آمریکا گفته که ما متعهد می‌شویم دنبال غنی‌سازی سوخت نروید و در منطقه فقط ما غنی‌سازی می‌کنیم. این هزینه‌ای که کردیم عزت و افتخاری ایجاد کرده که در مقابل این هزینه‌ها قابل توجیه است.

■ اقدام عملی برای باز طراحی قلب راکتور انجام شده است؟

ما اقدامات اولیه را برای طراحی مفهومی انجام دادیم و در ادامه دنبال طراحی پایه و طراحی جزئیات می‌رویم که همه این‌ها هم باوجود این که گفتند کشورهای دیگر کمک می‌کنند با خودمان بوده و روی آن‌ها زیاد حساب نمی‌کنیم.

■ بحث بازفرآوری چیست؟ چون در توافق نهایی ایران متعهد شده که بازفرآوری در راکتور اراک نداشته باشد.

طبق نظر مقام معظم رهبری ما اصلاً دنبال بازفرآوری در این راکتور نمی‌رویم چون بازفرآوری صرفاً برای استفاده از پلوتونیوم برای کاربرد نظامی است. البته ما استخری در کنار راکتور داریم که سوخت بعد از یک سال که استفاده شده و درجه حرارت بسیار بالایی دارد باید در این استخر قرار گیرد تا خنک گردد و تشعشعاتش پایین بیاید. در واقع ما این استخر را برای همین منظور ساخته‌ایم.

■ ارتباط شما با آژانس چگونه است؟ شما اینجا بازرسی مدیریت شده دارید؟

اینجا بازرس آژانس می‌آید و با ما من صحبت می‌کند و دوربین ما را هم ضبط کامل می‌کند. آن‌ها حق ندارند دوربین اینجا بیاورند. هر جا خواستند آن‌ها را می‌بریم می‌بریم و بعد هم برمی‌گردانیم اما هیچ تجهیزات ضبط و تصویری ندارند تنها یک دکتور برای تشخیص تشعشعات رادیو اکتیو دارند که بالای محفظه سوخت مجازی می‌روند تا بفهمند اکتیو شده یا خیر. البته اینجا هیچ نوع شکایتی نبوده است و بعد از هر بازدید نامه تایید را می‌دهند.

■ شما از اول سازمان انرژی اتمی بودید؟

بله من بازنشسته سازمان خواهم بود و از قبل از انقلاب و زمان دکترا اعتماد آمدم.

■ روند رو به رشد سازمان در این ۴ دهه چگونه بوده است؟

۳ نفر در این سازمان تاثیرگذار بودند. یکی آقای اعتماد بود که سازمان را تاسیس کرد و هنوز طرفدار ایران است. آقای آقازاده نقش خوبی داشتند و قدرتی به سازمان داد که جوان‌ها به خودباوری در سازمان رسیدند و ما آب سنگین را شروع کردیم و بعد راکتور را ساختیم و تاثیرگذار بعدی آقای صالحی بود که از پروژه‌ها حمایت می‌کند و باعث شده تا ما مدعی مذاکره با ۵+۱ باشیم و کار خود را جلو ببریم.

■ شما روزی که آمدید در سازمان فقط نیروگاه در حال ساخت بوشهر را داشتیم و راکتور تهران. فکر می‌کردید صنعت هسته‌ای ایران روزی به اینجا برسد؟

خیر اصلاً فکر نمی‌کردم چون آن زمان برنامه ما تولید ۲۰ هزار مگاوات برق هسته‌ای توسط خارجی‌ها بود اما امروز خودمان این کار را می‌کنیم. ممکن است واحدهای ۲ و ۳ بوشهر را هم روس‌ها بسازند اما بعد از آن ایرانی‌ها می‌توانند خودشان راکتور قدرت بسازند. امروز افتخارمان این است که پیمانکارانی را آموزش دادیم که در صنعت هسته‌ای با خیال راحت کار می‌کنند.

■ در این سایت‌هایی که بازدید کردم و جود مدیرانی جوان و در گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال قابل توجه بود. نظر شما در این زمینه چیست؟

بله درست می‌گویی. در اینجا هم غیر از من که سن بالایی دارم بقیه نیروهای ما جوان و به طور متوسط ۳۰ سال دارند چون گرایش به جذب مدیران جوان داشتیم.

■ الان وضعیت روحیه مجموعه شما چگونه است چون برخی سخن از ناامیدی در میان نیروهای صنعت هسته‌ای می‌گویند؟

این‌هایی که این حرف را می‌زنند بگویند بعد از توافق ژنو چند نفر از اینجا رفته‌اند؟ البته افرادی که می‌خواهند ادامه تحصیل دهند را نمی‌توان نگاه داشت الان اینجا دانشجوی دکترا داریم که تزشان را با من می‌گذرانند و تا به حال هم هیچ ریزشی نداشتیم و همه دوستان ما دلشان خوش است که این تغییرات را انجام داده و یک کار جدید را شروع می‌کنیم.

■ و آخرین سوال این که دوست دارید توافق نهایی هسته‌ای حتی اگر کار شما را محدود کند انجام بشود یا نشود؟

آن چیزی که به نفع نظام است را ما دوست داریم و به نظر خود من این توافق به نفع نظام و به نفع مملکت خواهد بود. اگر کاری که به نفع مملکت است انجام شود حتی اگر در کار ما تاخیر بخورد اشکالی ندارد.

■ با توجه به حضور شما در بخش‌های مختلف صنعت هسته‌ای، به نظر تان این توافق ضربه‌ای به صنعت هسته‌ای نمی‌زند؟

به هیچ عنوان. همانطور که عرض کردم حتی در مورد راکتور اراک با این باز طراحی بهینه شده و کارایی بیشتر می‌شود.

۳ نفر در این سازمان

تاثیرگذار بودند.

یکی آقای اعتماد

بود که سازمان را

تاسیس کرد و هنوز

طرفدار ایران است.

آقای آقازاده نقش

خوبی داشتند و

قدرتی به سازمان

داد که جوان‌ها

به خودباوری در

سازمان رسیدند و

ما آب سنگین را

شروع کردیم و بعد

راکتور را ساختیم

و تاثیرگذار بعدی

آقای صالحی بود که

از پروژه‌ها حمایت

می‌کند و باعث شده

تا ما مدعی مذاکره

با ۵+۱ باشیم و کار

خود را جلو ببریم.